

Czarnków, dnia 12.12.2018 r.

OS.0003.1.2018.KM

Pan Wiesław Maszewski
Przewodniczący Rady Powiatu
Czarnkowsko – Trzcianeckiego

Odpowiedź na zapytanie Pana Wiesława Maszewskiego Przewodniczącego Rady
Powiatu Czarnkowsko – Trzcianeckiego z dnia 30.11.2018r.

Odpowiadając na zapytanie Pana Wiesława Maszewskiego Przewodniczącego Rady Powiatu Czarnkowsko – Trzcianeckiego z dnia 30.11.2018r. w związku z brakiem informacji dotyczącej decyzji Starosty Czarnkowsko – Trzcianeckiego na zbieranie odpadów i ich składowanie w Sarbii tj.:

1. Na jakim etapie są procedury związane z tą decyzją?
2. Czy już wiadomo na jaki podmiot spadnie odpowiedzialność usunięcia odpadów?
3. Kto poniesie koszty usunięcia odpadów?

informuję co następuje:

Odpowiedź na pytanie 1. Na jakim etapie są procedury związane z tą decyzją?

Od dnia 12 lutego 2018r. tj. od momentu powzięcia informacji od mieszkańców wsi Sarbia – Sarbka na temat nieprawidłowości w miejscu zbierania odpadów przez osobę fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą na podstawie udzielonego zezwolenia na zbieranie odpadów w miejscowości Sarbia, podjęto szereg czynności w ramach ustawy o odpadach, kodeksu postępowania administracyjnego, które były podstawą do wszczęcia postępowania w sprawie cofnięcia zezwolenia na zbieranie odpadów. W konsekwencji:

1. Dnia 7 maja 2018r. w drodze decyzji cofnięto zezwolenie na zbieranie odpadów w m. Sarbia, udzielone osobie fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą, zgodnie z art. 47 ustawy o odpadach, który stanowi, że w przypadku gdy posiadacz odpadów, mimo wezwania do usunięcia uchybień, nadal narusza przepisy ustawy o odpadach lub działa niezgodnie z wydanym zezwoleniem, organ cofa to zezwolenie w drodze decyzji, bez odszkodowania.

2. Decyzji cofającej zezwolenie nadano rygor natychmiastowej wykonalności co powoduje, że należy wykonać ją przed upływem terminu do wniesienia odwołania. Decyzje doręczono wskazanemu pełnomocnikowi dnia 23.05.2018r.
3. Pismem z dnia 28.05.2018r. wezwano przedsiębiorcę do niezwłocznego usunięcia zgromadzonych odpadów i skutków prowadzonej działalności objętej tym zezwoleniem na własny koszt nie później niż w terminie 14 dni od daty odbioru wezwania tj. do dnia 28.06.2018r.
4. Dnia 28.05.2018r. odbyło się w siedzibie Starostwa posiedzenie Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego na którym ustalono ewentualne możliwości działania ze strony poszczególnych służb.
5. Dnia 29.05.2018r. w siedzibie firmy POL-DRÓG Piła Sp. z o.o. odbyło się spotkanie w trakcie którego spółka wyraziła zgodę na wejście na teren w razie konieczności przez odpowiednie służby.
6. Dnia 30.05.2018r. odbyło się w siedzibie Starostwa ponowne posiedzenie Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.
7. Dnia 30.05.2018r. w siedzibie firmy POL-DRÓG Piła Sp. z o.o. odbyło się spotkanie w trakcie którego pełnomocnik przedsiębiorcy poinformował, iż przedstawi do dnia 4-5.06.2018r. harmonogram wywozu zgromadzonych odpadów tj. po ustaleniu ewentualnych odbiorców oraz odbierze klucze z KPP Czarnków.
8. Dnia 8.06.2018r. przedsiębiorca reprezentowany przez pełnomocnika złożył odwołanie od decyzji cofającej zezwolenie. Akta sprawy wraz z odwołaniem pismem z dnia 12.06.2018r. przesłano do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Pile. W dniu 27.08.2018r. SKO w Pile z uwagi na nieusunięcie braku formalnego odwołania poinformowało, iż odwołanie pozostawiono bez rozpoznania, tym samym decyzja o cofnięciu zezwolenia stała się ostateczna.
9. Dnia 20.06.2018r. w siedzibie firmy POL-DRÓG Piła Sp. z o.o. odbyło się spotkanie w trakcie którego pełnomocnik przedsiębiorcy poinformował, iż do końca czerwca 2018r. zostanie wywieziona część odpadów (4 transporty). Następne transporty prowadzone będą sukcesywnie po znalezieniu odbiorców.
10. Do dnia 4.07.2018r. przedsiębiorca nie wywiązał się z obowiązków na nim ciążyących w związku z powyższym organ na podstawie ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji, wezwał w postaci upomnienia z dnia 4.07.2018r. w terminie 7 dni od dnia doręczenia upomnienia do wykonania decyzji
11. W trakcie spotkania które odbyło się dnia 18.07.2018r. przedstawiciel firmy POL-DRÓG Piła Sp. z o.o. poinformował, że zgodnie ze wcześniejszymi ustaleniami firma udostępniła sprzęt do załadunku w miejscu zgromadzonych odpadów w m. Sarbia, jednak mimo zapewnień iż przedsiębiorca dokona wywozu 16 transportów, nie skontaktował się z firmą i nie usunął odpadów. Spółka nie ma kontaktu ani z przedsiębiorcą, ani z pełnomocnikami.
12. Po upływie terminu wskazanego w upomnieniu przedsiębiorca nie wykonał decyzji w związku z powyższym Starosta Czarnkowsko – Trzcianecki postanowił o nałożeniu grzywny celem przymuszenia w wysokości 10.000 zł w drodze postanowienia z dnia 7.09.2018r. Postanowienie to jest ostateczne. (odbiór 18.09.2018r.).

13. Dnia 8.10.2018r. tut. Organ powiadomił Marszałka Województwa Wielkopolskiego o magazynowaniu odpadów bez wymaganego zezwolenia, celem naliczenia opłaty podwyższonej za korzystanie ze środowiska.
14. W związku z nieuiszczeniem nałożonej grzywny dnia 14.11.2018r. sprawa została skierowana do naczelnika urzędu skarbowego – właściwego ze względu na miejsce zamieszkania zobowiązanego, celem jej egzekucji. Prowadzona przez komornika egzekucja należności pieniężnych pozwoli określić sytuację majątkową dłużnika pod kątem pokrycia przez niego kosztów wykonania zastępczego. Jeżeli egzekucja grzywny zakończy się niepowodzeniem wydane zostanie przez komornika skarbowego postanowienie o umorzeniu postępowania z powodu jego bezskuteczności.

Jednocześnie na podstawie ustawy kodeks karny:

1. Pismem z dnia 1.03.2018r. złożono do Prokuratury Rejonowej w Trzciance zawiadomienie o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 183 Kodeksu karnego tj. za przestępstwa przeciw środowisku.
2. Dnia 16.03.2018r. Prokuratura Rejonowa w Trzciance zawiadomiła o wszczęciu śledztwa w sprawie zbierania i składowania odpadów niezgodnie z wydaną decyzją administracyjną w miejscowości Sarbia. Dnia 6.04.2018r. Komenda Powiatowa Policji w Czarnkowie przeprowadziła przesłuchanie pracownika starostwa w związku z ww. zawiadomieniem.
3. Dnia 8.06.2018r. Prokuratura Okręgowa w Tarnowie powiadomiła tut. Organ o połączeniu śledztw w sprawie o przestępstwo z art. 183 § 1 kk i inne, celem wspólnego prowadzenia.
4. W trakcie spotkania które odbyło się dnia 18.07.2018r. przedstawiciel firmy POL-DRÓG Piła Sp. z o.o. poinformował, że spółka złożyła również zawiadomienie do prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa przez przedsiębiorcę oraz jego pełnomocników.
5. Dnia 19.10.2018r. z informacji prasowych powzięto informacje, iż CBŚP rozbiło zorganizowaną grupę przestępczą, której członkowie sprowadzali do Polski z terytorium Niemiec zmieszane odpady komunalne. Większość tych odpadów zamiast do miejsca docelowego, gdzie miały być poddane recyklingowi, trafiała na składowiska w woj. łódzkim i wielkopolskim. Drobiazgowo zbieranie informacji i analizowanie ich doprowadziło do stwierdzenia, że odpady były oficjalnie przywożone do Polski przez podmioty posiadające stosowne zezwolenia Ministra Ochrony Środowiska, na podstawie dokumentów CMR wraz z Aneksem VII. Jednak na składowiska trafiały już z dorobioną dokumentacją świadczącą, że są to odpady pochodzące z Polski. Z ustaleń śledczych wynika, że za przyjęcie odpadów do Polski podejrzani otrzymywali nawet 75 euro za tonę. Podejrzany zarzuca się sprowadzanie do Polski wbrew przepisom ustawy odpadów komunalnych z Niemiec. Dodatkowo siedmioro z podejrzanych usłyszało zarzut udziału w zorganizowanej grupie przestępczej, z czego czworo uczyniło sobie z przestępczego procederu stałe źródło dochodu. Na poczet przyszłych kar zabezpieczono mienie należące do podejrzanych na łączną kwotę niemal miliona złotych. Prowadzone postępowanie ma charakter wielowątkowy i wciąż rozwojowy. W śledztwie występuje 20 podejrzanych, którym łącznie przedstawiono 39 zarzutów.

Prokurator 12 osobom przedstawił zarzut działania w zorganizowanej grupie przestępczej, której członkowie podejrzani są o przestępstwa przeciwko ochronie środowiska.

6. Dnia 5.12.2018r. Starosta Czarnkowsko – Trzcianecki wystąpił do Prokuratury Okręgowej w Tarnowie z prośbą o udzielenie informacji, czy zakończono prowadzone postępowanie w tej sprawie, czy przedsiębiorcy zostały postawione zarzuty oraz czy zabezpieczony został majątek przedsiębiorcy z którego ewentualnie mogłyby zostać uregulowane koszty, związane z usunięciem zgromadzonych odpadów do których usunięcia zobowiązany jest po cofnięciu zezwolenia.

Odpowiedź na pytanie 2. Czy już wiadomo na jaki podmiot spadnie odpowiedzialność usunięcia odpadów?

Podmiotem odpowiedzialnym za usunięcie odpadów jest w przypadku cofnięcia zezwolenia za zbieranie odpadów posiadacz odpadów, któremu cofnięto zezwolenie tj. przedsiębiorca. Jest on obowiązany do usunięcia odpadów i skutków prowadzonej działalności, objętej tym zezwoleniem, na własny koszt. Przepisy art. 26 ust. 4 i 5 ustawy o odpadach stosuje się odpowiednio. W przypadku braku realizacji decyzji o cofnięciu zezwolenia zastosowanie mają przepisy o egzekucji w administracji. W wyniku postępowania egzekucyjnego posiadacz zobowiązany jest do usunięcia odpadów.

Odpowiedź na pytanie 3. Kto poniesie koszty usunięcia odpadów?

Koszty usunięcia odpadów ponosi posiadacz odpadów tj. przedsiębiorca. Jeżeli zastosowane środki egzekucyjne nie doprowadzą do wykonania obowiązków o charakterze niepieniężnym organ może rozważyć możliwość przeprowadzenia wykonania zastępczego obowiązku określonego w decyzji, a posiadacz odpadów powinien zostać obciążony kosztami usunięcia odpadów. Koszty faktycznie poniesione przez organ egzekucyjny w związku z prowadzeniem egzekucji stanowią wydatki egzekucyjne, a te z kolei są elementem kosztów egzekucyjnych, które obciążają zobowiązanego.

Organ egzekucyjny nie jest zobligowany do wykonania zastępczego decyzji związanej z cofnięciem zezwolenia na zbieranie odpadów ze środków powiatu i żaden przepis nie zobowiązuje organu do wykonania decyzji za przedsiębiorcę.

Jeżeli zgromadzone odpady stanowią bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia ludzi i środowiska, organ egzekucyjny może zaliczkowo sfinansować ich usunięcie a następnie prowadzić egzekucję z majątku dłużnika zmierzającą do odzyskania poniesionych kosztów. Nie jest to jednak tożsame z sfinansowaniem obowiązku, który powinien wykonać przedsiębiorca.

Wykonie zastępcze polega na wynajęciu firmy, która usunie odpady. W postanowieniu o zastosowaniu wykonania zastępczego organ egzekucyjny wzywa zobowiązanego do wpłacenia w oznaczonym terminie określonej kwoty tytułem zaliczki na koszty wykonania zastępczego, z pouczeniem że w przypadku niewpłacenia kwoty w tym terminie zostanie ona ściągnięta w trybie egzekucji administracyjnej należności pieniężnych.

Koszty wykonania zastępczego w tym przypadku są bardzo duże, a powiat nie dysponuje taką kwotą w budżecie powiatu.

Z obawy, iż egzekucja w przedmiotowej sprawie może okazać się bezskuteczna, (w przypadku braku majątku ruchomego, nieruchomości czy środków na rachunkach bankowych, co uniemożliwi pobranie z jego majątku osobistego środków na pokrycie kosztów wykonania zastępczego) Starosta Czarnkowsko – Trzcianecki zwrócił się z prośbą do Ministra Środowiska, Prezesa Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie oraz Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu o wskazanie ewentualnych źródeł finansowania kosztów wykonania zastępczego polegającego na usunięciu i unieszkodliwieniu odpadów nielegalnie magazynowanych, a w przypadku braku możliwości skorzystania w tym przypadku z istniejących źródeł finansowania o rozważenie możliwości uruchomienia dodatkowych funduszy na sfinansowanie kosztów wykonania zastępczego w postępowaniu egzekucyjnym.

W odpowiedzi na powyższe dnia 18.10.2018r. Ministerstwo Środowiska poinformowało, iż w ustawie budżetowej na rok 2018 nie zostały zaplanowane środki dedykowane wprost na usunięcie nielegalnie zgromadzonych odpadów ze względu na brak podstaw prawnych do ujmowania w budżecie państwa środków przeznaczonych na ten cel, a Minister Środowiska nie posiada środków prawnych lub finansowych, których mógłby użyć celem usunięcia odpadów. Środki te mogą pochodzić z funduszy ochrony środowiska na zasadach przez nie określonych.

Stanowisko to potwierdził również Departament Ochrony Ziemi – Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w piśmie nadesłanym do tut. Organu dnia 22.11.2018r. Obowiązujące obecnie warunki dofinansowania przedsięwzięć o podobnym charakterze zawarte zostały w Programie priorytetowym 2.2. „Ochrona powierzchni ziemi” w ramach części 1) Rekultywacja terenów zdegradowanych, który umożliwia uzyskanie dofinansowania w formie:

- Dotacji – brak możliwości zastosowania – dotyczy realizacji przedsięwzięcia tylko na terenach będących własnością Skarbu Państwa lub jednostki samorządu terytorialnego z wyłączeniem nieruchomości oddanych w użytkowanie wieczyste (nieruchomość na której zgromadzono odpady stanowi własność Skarbu Państwa w użytk. wieczystym Spółki, która w drodze umowy dzierżawy do czasu obowiązywania zezwolenia wydzierżawiła ją przedsiębiorcy prowadzącemu działalność w zakresie zbierania odpadów w tym przypadku osobie fizycznej prowadzącej działalność gospodarczą).
- Pożyczki – udzielonej zarówno dla posiadaczy odpadów jak i dla podmiotów publicznych realizujących przedsięwzięcie w trybie wykonania zastępczego w przypadku uchylania się przez zobowiązanego od realizacji nałożonych obowiązków, w tym przypadku w wys. do 100% kosztów kwalifikowanych przy oprocentowaniu w skali roku WIBOR 3M, nie mniej niż 1%. Pożyczka może być częściowo umorzona w wys. do 10% wypłaconej kwoty pożyczki, lecz nie więcej niż 1 mln zł. Umorzenie uzależnione jest od spełnienia dodatkowych warunków – w tym przypadku wymagane jest przedstawienie przez beneficjenta dokumentów potwierdzających przejęcie przez beneficjenta lub w użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntowej, na której było realizowane przedsięwzięcie oraz umorzenie egzekucji z powodu braku majątku zobowiązanego do pokrycia kosztów zobowiązania pieniężnego powstałego na skutek wykonania zastępczego.

Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska w Poznaniu w odpowiedzi na powyższe w piśmie nadesłanym do tut. Organu dnia 29.11.2018r. poinformował, iż istnieje możliwość dofinansowania ww. przedsięwzięcia w 2018r. w formie pożyczki na następujących warunkach:

- Oprocentowanie 1% w stosunku rocznym,
- Maksymalny okres trwania umowy do 15 lat liczony od daty zawarcia umowy pożyczki,
- Karencja spłaty rat kapitałowych nie dłuższa niż rok od daty zakończenia przedsięwzięcia określonej w umowie pożyczki,
- Umorzenie do 40% udzielonej pożyczki.

Jednocześnie poinformowano, iż Rada Nadzorcza Funduszu nie zatwierdziła jeszcze warunków udzielenia wsparcia na rok 2019. Aby skorzystać w tym roku z proponowanego wsparcia, powiat w trybie przetargu musiałby dokonać wyboru wykonawcy niniejszego przedsięwzięcia.

Problemem likwidacji składowisk odpadów zajął się w ostatnim czasie również Rzecznik Praw Obywatelskich. Jak podkreślił RPO często działają one bez wymaganych pozwoleń; zdarza się też, że pozwolenia są cofane wobec uchybień w ich prowadzeniu. Zgodnie z ustawą o odpadach, obowiązek usunięcia odpadów z miejsca nielegalnego składowania spoczywa na ich posiadaczu. Stosunkowo często jednak posiadacz nie wykonuje tego obowiązku, nawet mimo sankcji w postępowaniu egzekucyjnym lub kar pieniężnych przewidzianych przez prawo ochrony środowiska. Dlatego RPO spytał prezesa NFOŚiGW o dostępne metody finansowania usuwania nielegalnych składowisk. Poprosił zwłaszcza o wskazanie, czy w ramach Funduszu możliwe jest wsparcie gmin w usuwaniu odpadów z nieruchomości niestanowiących ich własności lub niepozostających w ich użytkowaniu wieczystym.

NFOŚiGW potwierdził możliwości finansowania w ramach obecnie obowiązującego programu priorytetowego „Ochrona powierzchni ziemi”. Wsparcie ze środków publicznych wszystkich zadań - gdzie istnieje podmiot odpowiedzialny za dokonane zanieczyszczenie, który prowadził działalność niezgodnie z prawem - jest niedopuszczalne ze względu na możliwość naruszenia przepisów o pomocy publicznej oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady w zakresie zasady „zanieczyszczający płaci” i stanowiłoby tylko zachętę do takich procedurów.

Przyznał, że przepisy nie wskazują dziś organów odpowiedzialnych za usunięcie odpadów z miejsc do tego nieprzeznaczonych - nawet przy zagrożeniu zdrowia i życia, kiedy podmiot odpowiedzialny nie jest znany lub egzekucja jest niemożliwa do przeprowadzenia z różnych powodów. Zawsze zobowiązany jest ten kto zanieczyścił i na nim ciąży obowiązek. Z powyższych względów obecnie dofinansowanie w formie dotacji NFOŚiGW może zaproponować ograniczonemu kręgowi odbiorców.

Oferta finansowa w formie pożyczki na wykonanie zastępcze nie znajduje popularności wśród organów samorządowych i w zasadzie, jako jedyna możliwa w takich przypadkach i w obecnym stanie prawnym, nie jest wykorzystywana przez samorządy.

Obecnie ustawa z dnia 5 lipca 2018 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw, stanowiąca realizację postulatów wielu samorządów o rozwiązanie problemu porzucania odpadów w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych, jak również w miejscach w których zakończono działalność w zakresie gospodarki odpadami niezgodnie z obowiązującym prawem w tym nasilającego się zjawiska pożarów nagromadzonych odpadów, wprowadziła szereg obostrzeń w tym m in. wprowadzenie na etapie uzyskiwania zezwoleń na zbieranie odpadów obowiązku ustanawiania zabezpieczenia roszezeń na wypadek konieczności pokrycia kosztów wykonania zastępczego w postępowaniu egzekucyjnym, które niestety nie mają zastosowania w przedmiotowej sprawie.

Nadmieniam, że z problemem tym od kilku lat boryka się wiele samorządów gminnych jak i powiatowych na terenie województwa wielkopolskiego oraz na terenie całego kraju, na których barki scedowano pokrycie ze środków własnych kosztów usunięcia odpadów pozostawionych przez nierzetelnych przedsiębiorców.

Naczelnik
Wydziału Ochrony Środowiska
Rolnictwa i Leśnictwa
mgr inż. Karolina Mazurkiewicz

